

EFNI: Umsögn um frumvarp til laga (Breyting á ýmsum lögum vegna fjárlaga 2027, 2. mál 158. löggjafarþing)

Í frumvarpi til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga 2027 er í fyrsta sinn síðan 2009 lögð til breyting á 2. gr. laganna, en ekki tímabundið ákvæði eins og lagt hefur verið til og samþykkt sem lög ár hvert frá árinu 2008. Er hér því lagt til að ein síðasta eftirlifandi „hrun ráðstöfunin“ hverfi úr lagasafni Íslands, og er það vel.

Sóknargjald er það gjald sem rennur óskipt til sókna Þjóðkirkjunnar, annarra trúfélaga og lífsskoðunarfélaga í landinu. Sóknir Þjóðkirkjunnar eru 255 talsins.

Tekjustofn sóknanna eru í grunninn aðeins tveir: Sóknargjald og jöfnunarsjóður sókna, sem samtals mynda um 70% af tekjum sókna. Þessir tveir tekjustofnar eiga að kosta daglegan rekstur sóknanna. Á meðal útgjaldaliða sókna, sem sóknargjaldið stendur straum af, eru:

- Viðhald og rekstur fasteigna (44% af útgjöldum sókna)
Ath: Fasteignir sókna eru nánast eingöngu kirkjur og af þeim eru 210 friðaðar.
- Tónlistarstarf (þ.á.m. laun organista og kórstjóra)
- Hljóðfærakaup
- Barnastarf
- Eldri borgarastarf
- O.s.frv.

Óvissa

Frá 2009 hefur ómældur tími og mikil orka farið í árlegt samtal við löggjafann um ákvörðun upphæðarinnar. Þjóðkirkjan hefur á undanförunum árum í samtali við stjórnvöld lagt áherslu á að eyða þeirri miklu óvissu sem sóknir landsins hafa upplifað á hverju ári.

Verði frumvarpið óbreytt að lögum er þeirri óvissu sannarlega eytt, og því bæri að fagna. Er það því ósk og vilji Þjóðkirkjunnar að svo verði og hvetjum við Alþingi til þess að samþykkja þær tillagðar breytingar.

Fjárhæð og skyldur sókna

Í upphaflegum lögum um sóknargjöld nr. 91/1987 með breytingum var sóknargjaldið fest í 400,24 kr. og krónutöluhækkun á þeirri fjárhæð tengd við meðaltekjuskattsstofn einstaklinga.

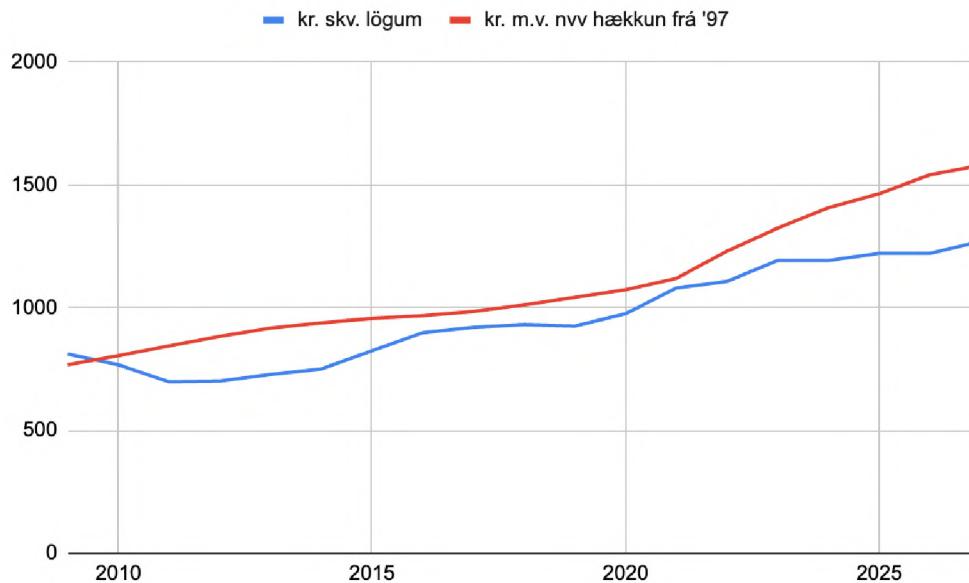
Í fjárlögum fyrir árið 2009 var, sem fyrr segir, þessi hækkun tekin úr sambandi og fjárhæðin þess í stað ákveðin „handvirkt“ og nam hún 811 kr. - og ákveðin árlega eftir. Í töflu hér að neðan má sjá ákveðna krónutölu (2. dálkur) og uppreiknaða fjárhæð frá 1997 m.v. NVV.

Á línuriti hér að neðan má sjá að á undanförunum árum hefur bilið milli ákveðinnar krónutölu í lögum og neysluverðsvísitölutengdrar fjárhæðar aukist, og þá sérstaklega frá árinu 2022.

Nú er svo komið að sóknir landsins sem reiða sig alfarið á sóknargjöld, sem eru allflestar og sérstaklega þær utan höfuðborgarsvæðisins og í dreifbýli, eru í verulegum fjárhagskröggum. Munurinn á því sem sóknargjaldið hefði þurft að vera - og því sem ákveðið var með lögum er 320 krónur árið 2026.

Ár	Kr. skv. lögum	Kr. m.v. nvv hækkun frá '97
2009	811	767
2010	767	804
2011	698	844
2012	701	883
2013	728	917
2014	750	938
2015	824	956
2016	898	967
2017	920	984
2018	931	1,011
2019	925	1,042
2020	975	1,073
2021	1080	1,119
2022	1107	1,230
2023	1192	1,324
2024	1192	1,407
2025	1221	1,464
2026	1221	1,541
2027	1270	1,580

Viðhald og rekstur kirkna á landsbyggðinni, sem flestar eru friðaðar byggingar, er ábótavant. Margar sóknir geta þegar ekki staðið við skuldbindingar sínar gagnvart starfsfólki og hafa þurft að grípa til uppsagna eða skerða verulega starfshlutfall starfsfólks síns og hafa sóknir fyrir vikið fækkað allnokkuð að undanförunu stöðugildum tónlistarfólks og starfsfólks í barnastarfi, svo dæmi séu tekin.

Sem fyrr segir eru rekstur og viðhald fasteigna (kirkna) 44% af heildarútgjöldum sókna landsins skv. ársreikningum fyrir árið 2025. Heildarútgjöld til viðhalds fasteigna hefur undanfarin ár numið um 1% af heildarverðmæti fasteigna, sem er langt undir öllum viðmiðum. Ljóst er að viðhaldsskuld hefur á undanförunum árum safnast hratt upp og mikilvægt er að gripið sé inn í strax ef ekki á að stefna þeim gríðarlegu menningarverðmætum sem sóknir Þjóðkirkjunnar bera ábyrgð á í hættu.

Það er því ósk Þjóðkirkjunnar að Alþingi taki tillit til þessarar uppsafnaðrar skekkju við ákvörðun fastrar krónutölu við afgreiðslu fjárlaga fyrir árið 2027, eða finni aðrar leiðir til þess að tryggja rekstrargrundvöll sóknanna svo þær geti sinnt sínum verkefnum svo sómi sé af, þar á meðal lögboðnum skyldum er varða viðhald og varðveislu friðaðrar menningarverðmæta í þeirra vörslu.

Virðingarfyllt,

F.h. Þjóðkirkjunnar

Heimir Hannesson
Samskiptastjóri Þjóðkirkjunnar